

Raadsvoorstel

raadsnummer 2023-Rv48
collegevergadering d.d. 23-05-2023
raadsvergadering d.d. 28 juni 2023
Programma Gezond en actief Venlo
portefeuillehouder E. Boom

ons kenmerk 13539
team RGMAPG
steller P. Augustinus
telefoonnummer
e-mail p.augustinus@venlo.nl
datum 5 mei 2023
bijlage(n) 13
datum verzonden

Onderwerp

Beleidskader Geldzorgen 2023-2031

Advies

1. Kennisnemen van het beleidskader 'Geldzorgen 2023-2031';
2. Het beleidskader 'Geldzorgen 2023-2031' vaststellen.

Aanleiding

Eind 2022 is gestart met de herijking van het beleidskader 'Actief uit de armoede en schulden, een integrale aanpak 2018-2022'. De directe aanleiding hiervoor was de wettelijke verplichting om het schuldenbeleid iedere vier jaar te herijken. In Venlo is er in het verleden voor gekozen om het armoede- en schuldenbeleid samen vorm te geven en daarmee is een herijking van beide beleidsvelden aan de orde. Tevens lag er ook vanuit het coalitieakkoord en de raad een wens om te investeren in het armoede- en schuldenbeleid. Daarnaast is het thema armoede, vanwege de hoge inflatie en energieprijzen, een onderwerp dat veel inwoners in Venlo momenteel raakt. Dat maakt dat deze recente ontwikkelingen een extra impuls vormen om opnieuw na te denken over een passende aanpak voor de uitdagingen binnen het armoede- en schuldenbeleid de komende jaren.

Proces

De herijking is gestart met het in kaart brengen van de bestaande kaders. De Visie Venlo 2040, het beleidskader Fier op Venlo en het coalitieakkoord vormen de belangrijkste kaders voor deze herijking. Binnen deze kaders wordt ingezet op thema's als (positieve) gezondheid, meedoen naar vermogen, preventie, het centraal stellen van de inwoner, kansengelijkheid en vertrouwen. In deze herijking bouwen we voort op die thema's en vertalen we deze naar een visie op het armoedebeleid voor de komende acht jaar. We kiezen bewust voor deze langere periode, omdat we daarmee ruimte creëren om langdurig en duurzaam te investeren om zo de gewenste verandering, die noodzakelijk is voor het realiseren van de visie, te bewerkstelligen. Er geldt een uitzondering voor het onderdeel schuldhulpverlening (hoofdstuk 6). Dat wordt binnen 4 jaar geëvalueerd en bijgesteld, om aan de wettelijke eisen van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs) te voldoen. De gemeenteraad blijft in positie voor wat betreft haar kaderstellende taak, doordat ze jaarlijks geïnformeerd wordt over de voortgang en in de gelegenheid wordt gesteld om -waar nodig- bij te sturen.

Raadsvoorstel

Aanpak herijking armoede en schuldenaanpak in Venlo

Het proces van de herijking is uitgelijnd op basis van het handboek Bewust Beter Beleid. Op basis hiervan zijn de afgelopen maanden de volgende acties uitgevoerd:

1. Vanaf de zomer '22 is gestart met een grondige evaluatie (bijlagen 5 t/m 13) van het bestaande armoedebeleid. Er is, zowel met onze eigen beleids- en uitvoerende teams, alsook met partners in het veld geëvalueerd, waarbij zowel het inhoudelijke beleid, alsook de wijze waarop dat met elkaar is vormgegeven is geëvalueerd. Daarnaast zijn er enquêtes uitgezet onder inwoners om ook hun ervaringen over ons beleid de afgelopen jaren te meten.
2. Daarnaast zijn we, via het organiseren van 12 dialoogsessies, inhoudelijk in gesprek gegaan met inwoners om meer inzicht te krijgen in de behoeften van de inwoners. Dit is gedaan op basis van verschillende doelgroepen, waarbij we jeugdigen, alleenstaanden, gezinnen, nieuwkomers en AOW-gerechtigden hebben onderscheiden. Aan deze sessies hebben ook maatschappelijke organisaties en ambtenaren deelgenomen.
3. Tevens is ingezet op het ontwikkelen van persona's: een persona (of ijkpersoon) is de verpersoonlijking van een klantgroep waarbij de specifieke vraagstukken én mogelijke aanpak per doelgroep al is uitgewerkt. Door deze persona's in de toekomst mee te nemen binnen de uitvoering van het armoede- en schuldenbeleid, kan er in de uitvoering direct meer maatwerk geleverd worden. Op basis van sessies zijn acht ijkpersonen zeer gedetailleerd beschreven.
4. Ook is er gekeken naar de onderzoeken die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd binnen het armoedebeleid en zijn deze resultaten, waar mogelijk, meegenomen in de herijking.
5. Ook zijn de wensen die de afgelopen periode door de gemeenteraad kenbaar zijn gemaakt in de vorm van moties en amendementen geïnventariseerd en voor zover mogelijk in het beleidskader verwerkt. Evenals de inbreng van maatschappelijke organisaties en beleidsadviseurs.

In het proces hebben ook de Adviesraad Sociaal Domein, Cliëntenraad Sociale Dienst, de gemeenteraad en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) meegedacht. Gedurende het proces was het in gesprek gaan met inwoners, (signaal)partners en professionals (waaronder onze beleid en uitvoerende afdelingen) nadrukkelijk geborgd.

Wat heeft dit traject opgeleverd?

Op basis van het proces dat is doorlopen, is er veel informatie opgehaald, zowel kwantitatief als kwalitatief. Vooropgesteld: de meeste inwoners die gebruik maken van armoede- en/of schuldenregelingen zijn tevreden. Tegelijkertijd zien we ruimte voor verbetering. De belangrijkste verbeterpunten die zijn opgehaald zijn:

1. Er is behoefte aan een integrale aanpak. De huidige aanpak en dienstverlening is nog vaak te versnipperd georganiseerd;
2. Burgerperspectief is structureel en duurzaam nodig;
3. Er kan nog meer ingezet worden op preventie. De meeste interventies die we nu inzetten zijn curatief;
4. Vitale gemeenschappen zouden nog sterker een rol kunnen vervullen bij het voorkomen/vermindere van armoede;
5. Het vertrouwen staat soms onder druk en vraagt extra aandacht;
6. Het systeem werkt niet altijd voor iedereen;

Raadsvoorstel

7. De gemeente heeft soms blinde vlekken, zowel in de uitvoering als bij het opstellen van beleid.

Dit alles heeft de basis gelegd voor een breed beleidskader met een visie op armoede en schulden voor de komende jaren. We realiseren ons daarbij dat 'armoede' een ingewikkeld thema is, waarbij ook schaamte een grote rol speelt. We zullen daar in ons beleid én de uitvoering rekening mee moeten houden. Er is daarom bewust gekozen om dit beleidskader de titel 'Geldzorgen' te geven, omdat we denken dat dit minder stigmatiserend is.

Om uiteindelijk tot een goede afweging te komen over welke elementen mee moesten worden genomen in het nieuwe beleidskader, is er een wegingsgroep en klankbordgroep ingesteld. Deze gremia bestonden uit een vertegenwoordiging van inwoners die te maken hebben met armoede, medewerkers met verschillende kennis, expertise en achtergronden (uitvoering, beleid sociaal domein, concern) en functies (hoofden, beleidsadviseurs, beleidscontroller en klantadviseurs). Zij hebben de totale informatie doorgenomen en omgevormd naar een visie voor de komende acht jaar. Deze visie is intern besproken met de teams die hier mogelijk door geraakt worden. Hiermee hopen we een integrale aanpak te waarborgen.

Alle onderzoeksresultaten en rapporten die in het kader van deze herijking zijn opgesteld, zijn als bijlage bijgevoegd.

Pijlers beleidskader

We investeren om onze doelen te bereiken. Als we hierin slagen dan levert het de inwoner, gemeente en maatschappij iets op. We investeren daarom in preventie, een toegankelijke en meer vindbare dienstverlening en het verbeteren van de interne en externe samenwerking tussen maatschappelijke partners.

Preventie

Door te investeren in preventie beogen we geldzorgen in de toekomst te voorkomen. Dit doen we door inwoners de juiste handvatten te bieden via voorlichting, vroegsignalering, begeleiding en educatie zodat ze in staat zijn betere financiële keuzes te maken. We voorkomen hiermee zwaardere en duurdere hulpverlening als het lukt om inwoners in een eerder stadium te helpen. Wanneer minder zware ondersteuning nodig is, verwachten we dat dit een positief effect heeft op het gebruik van andere sociale hulpvoorzieningen, zoals WMO, jeugd en schuldhulpverlening.

Toegankelijke en vindbare dienstverlening

Door te investeren in een toegankelijke en een beter vindbare dienstverlening beogen we meer inwoners met geldzorgen te bereiken. Dit realiseren we door de aanvraagprocedure van geldregelingen gebruiksvriendelijker te maken. De dienstverlening wordt doorontwikkeld om van een productgerichte naar een persoonsgerichte dienstverlening te gaan waarbij ruimte is voor persoonlijk contact. Investeren in persoonlijk contact draagt bij aan preventie en de zelfredzaamheid van inwoners. Door beter te weten wat er speelt, wordt de inzet van duurdere ondersteuning beperkt. Het kan wel leiden tot een grotere instroom in de geldregelingen. Dit lijkt aanvankelijk duur, maar draagt bij aan bestaanszekerheid. Meer bestaanszekerheid zorgt ervoor dat inwoners:

- Minder stress ervaren en hierdoor minder geldzorgen-gerelateerde gezondheidsklachten ontwikkelen;
- Meer ruimte hebben om doelen te stellen en een hogere arbeidsproductiviteit behalen;

Raadsvoorstel

- Hierdoor weer eerder mee gaan doen in de samenleving.

Interne en externe samenwerking

Door te investeren in de interne en externe samenwerking beogen we meer inwoners effectiever te ondersteunen met interventies. Samenwerking is een cruciaal onderdeel voor het behalen van beleidsdoelstellingen. Er zijn diverse stappen gezet om meer integraal samen te gaan werken, maar we zien hier ruimte om dit verder te versterken. Door samen op te trekken en samen eigenaarschap te voelen bij de aanpak van armoede worden de interventies effectiever en doelmatiger. Verder is voor een goede samenwerking beter zicht op de bestaande maatschappelijke partners en initiatieven noodzakelijk. Dan zijn wij ook in staat om bestaande partners en initiatieven beter te benutten.

Impact meten

Het is van belang dat we meer inzicht krijgen in de effectiviteit van de interventies die we inzetten in het kader van armoede- en schuldenbeleid. Het meten van onze impact en de mate waarin onze interventies bijdragen aan de hogere (organisatie)doelstellingen is een essentieel element in dit beleidskader. We willen dit de komende jaren vormgeven aan de hand van een verandertheorie (uitgewerkt in het beleidskader). Met deze theorie brengen we in kaart welke verandering we de komende jaren willen neerzetten, en welke interventies we gaan uitvoeren om tot deze verandering te komen. De effectiviteit van die interventies gaan we meten. Daarnaast zullen we de komende periode onderzoeken welke indicatoren in dat kader passend zijn, en deze verder -in samenhang met de indicatoren van Meetbaar Venlo- uitwerken. Op deze manier proberen we de verandering die we de komende jaren willen bereiken zo SMART mogelijk te maken.

Daarnaast willen we de komende jaren op inzetten op het ontwikkelen van Maatschappelijke Kosten en Baten Analyses (MKBA's) om zo ook de financiële effecten in kaart te brengen

Financiën

Dit beleidskader betreft een beleidskader op hoofdlijnen, waarin de koers voor de komende acht jaar wordt neergezet. Tegelijkertijd wordt er in het beleidskader op een aantal onderdelen een doorkijk gemaakt naar mogelijke consequenties van mogelijk toekomstig beleid en interventies en investeringen die kunnen bijdragen aan het verwezenlijken van de visie zoals omschreven in het beleidskader. We verwachten dat deze investeringen zich op termijn financieel en/of maatschappelijk zullen renderen. De voorstellen voor de bekostiging van aanvullend/ nieuw beleid vindt nadrukkelijk niet nu plaats, maar pas op het moment dat er in aanloop naar de begroting 2024 een integrale afweging gemaakt kan worden. Dit beleidskader bepaalt op hoofdlijnen de richting aan de raad ter besluitvorming wordt voorgelegd, waarna via het begrotingsproces aan de raad om besluitvorming wordt gevraagd over financiële doorvertaling. In de opzet van het beleidskader is daarom expliciet geborgd dat er voldoende ruimte is voor een afweging door college c.q. raad voor het bepalen van de hoogte van het gewenste ambitieniveau. Daarnaast is de inschatting is dat er voldoende dekkingsopties zijn om, afhankelijk van het ambitieniveau, een passende dekking te realiseren.

Het beleidskader kent in essentie drie inhoudelijke elementen waar additionele middelen voor aan de orde zijn, namelijk:

1. Wensen vanuit de raad en het college (coalitieakkoord), zoals de motie MUPS (menstruatie-uitgifte punten) en gratis OV voor minima;
2. Meer inzetten op preventie;
3. Versterken van de integrale aanpak.

Raadsvoorstel

Vanuit financieel perspectief vertaalt zich dit naar kosten van verschillende aard en omvang. Om u een eerste indruk te geven van de bandbreedte van de investeringen om het ambitieniveau zoals in de visie geformuleerd op de verschillende thema's te realiseren hebben we deze op een hoog aggregatieniveau als volgt samengevat:

1. Eenmalige investering om te transformatie te bewerkstelligen: onder andere digitalisering, toolkits, training, transitie schuldhulpverlening en onderzoek. Verwachte kosten: € 1.000.000 - € 1.500.000
2. Structurele exploitatie digitalisering, toolkits en overige randvoorwaarden, incl. applicatiebeheer. Verwachte kosten: € 350.000;
3. Structurele geldregelingen en preventieprojecten: uitbreiden individuele inkomstenstoeslag, pilot zakgeld, etc. Kosten: € 600.000 – 900.000
4. PKB persoonlijk contact. Deze investering geldt enkel voor 3 jaar, daarna niet meer nodig wanneer de digitalisering is ingevoerd (tijdswinst kan worden ingezet voor meer persoonlijk contact). Kosten: € 150.000 voor 3 jaar.

De werkelijke investering wordt bepaald via een integrale afweging bij de begrotingsbehandeling.

Voor een nadere, gedetailleerde uitwerking van de mogelijke investeringen/kosten, verwijzen we naar bijlage 2.

Tot slot, zijn er binnen het gebied van het armoede- en schuldenbeleid al lopende ontwikkelingen, die ook in dit beleidskader zijn verwerkt. Zo wordt er binnen het sociaal domein momenteel al onderzocht op welke wijze het integraal werken verstrekt kan worden. De visie zoals omschreven in het beleidskader sluit hier naadloos op aan. De kosten die hiermee gemoeid zijn worden integraal opgenomen binnen aanpak integraal werken en worden daarom niet meegenomen bij de financiële doorvertaling van dit beleidskader. Ook de insourcing van schuldhulpverlening is onderdeel van dit beleidskader, maar omdat dit traject al eerder is ingezet zullen de financiële consequenties hiervan via een separaat voorstel worden geborgd.

Vervolg

Het uitvoeren van het beleidsplan vraagt een gedegen, gefaseerde aanpak. Dit wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma, nadat de gemeenteraad de beleidskaders heeft vastgesteld. Ter voorbereiding worden al acties uitgezet, zodat er snel gestart kan worden de uitvoering van het beleidskader vanaf 2024. Het uitvoeringsprogramma wordt aan het college voorgelegd ter besluitvorming uiterlijk in Q4 2023.

Communicatie

Het beleidskader Geldzorgen 2023-2031 raakt inwoners met geldzorgen direct. Om hen vanaf het begin goed mee te nemen in de wijze waarop gemeente Venlo hieraan werkt, ontwikkelen we een praatplaat en informatie-video. Dit wordt gedeeld op nu.venlo.nl, social media en de media van de partners in het veld. Onderdeel van het nieuwe beleid is dat wij op een andere wijze gaan communiceren met onze inwoners. We sluiten aan bij de communicatievoorkeuren van onze inwoners, zoals voortgekomen uit het persona-onderzoek. De terugkerende communicatie wordt verder uitgewerkt in de vorm van een communicatieplan, gelijktijdig met het uitvoeringsplan.

Het beleidskader zelf wordt gepubliceerd in het Raadsinformatiesysteem (Gemeenteoplossingen).

Raadsvoorstel

Vervolprocedure raad

De raad wordt gevraagd om dit kader, dat de inhoudelijke visie voor het armoede- en schuldenbeleid voor de komende jaren schetst, vast te stellen. Bij de behandeling van de begroting 2024 zal er besluitvorming plaatsvinden door de raad op het ambitieniveau van het beleidskader en de financiële consequenties die dat met zich meebrengt. Na vaststelling van het beleidskader zal de raad jaarlijks worden geïnformeerd over de voortgang.

Burgemeester en wethouders van Venlo

de secretaris

de burgemeester

Twan Beurskens

Antoin Scholten

Raadsvoorstel

Bijlagen

1. Beleidskader Geldzorgen 2023-2031	8 mei 2023
2. Financiële paragraaf – kostenindicatie beleidskader Geldzorgen 2023-2031	8 mei 2023
3. Advies van Adviesraad Sociaal Domein	23 april 2023
4. Adviesraad Sociaal Domein_ beantwoording brief concept beleidskader armoede en schuldhulpverlening_v1	30 mei 2023
5. Enquête Armoede en schulden	1 december 2022
6. Enquête schuldhulpverlening	1 december 2022
7. Enquête geldzorgen en ondersteuning vrijwilligersorganisaties.	1 maart 2023
8. KWIZ onderzoek effecten armoedebeleid op (arbeids)participatie gemeente Venlo 2017.	1 januari 2018
9. Lysiasonderzoek – nieuwe context vraagt om een nieuwe aanpak.	15 december 2022
10. Eindevaluatie beleidsplan actief uit de armoede en schulden	1 januari 2023
11. Eindrapportage persona's t.b.v. het armoedebeleid	1 december 2022
12. Slotbijeenkomst dialoogsessies	8 december 2022
13. Onderzoek noodloket armoede	8 mei 2023

GEMEENTEBESTUUR

Raadsbesluit

onderwerp Geldzorgen beleid 2023-2031
Raadsnummer 2023 rv 48
raadsvergadering d.d. 28 juni 2023

ons kenmerk 13539
steller P.A.H. Augustinus
telefoonnummer
e-mail p.augustinus@venlo.nl
datum 19 april 2023

De raad van de gemeente Venlo;

gelezen het voorstel van het college van 23-05-2023, registratienummer 2023 rv 48;
gelet op artikel ;

besluit:

Vaststellen van het beleidskader Geldzorgen 2023-2031.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 28 juni 2023.

De griffier

De voorzitter

Geert van Soest

Antoin Scholten